

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Ivris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 Causæ quæ iustam impositionem & Exactionem vectigalium
tributoru[m], & pensitationum publicarum faciunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

tionem rerum alienarum expendit, equum est rependi, l. 1. § 2. de negot. gest. lib. 3. P. tit. 5. Adde quod princeps velut sponsus reipub. suae est, vt optime norunt Veneti, qui potissimum in maritimis praevalet: Dum enim eligunt ducem, eumque inuiciant, solemniter modo coronatum iubent mare sibi desponsare, iniecto annulo in symbolum veri & perpetui imperii, Gaspar. Contarenus lib. 1. de rep. Venet. Vnde & reipubl. bona dotis nomine tanquam sponsa tradenda sunt: qui enim onera subit matrimonii, penes se dotem habere debet, l. pro oneribus, de iur. dot. lib. 5. tit. 12. C. l. actione, l. 76. § fin. pro socio, lib. 17. P. tit. 2. Pan. l. his qui, § 7. sibi esse debet, de iure dot. lib. 23. P. tit. 3. Tertio iuris regii est, censum imponere rebus & personis, iureq; diuino probati, i. Reg. 8. August. lib. 2. contr. Faust. Manich. cap. 7. 4. Reddite, inquit dominus noster Iesus Christus, consultus an liceret dare censum Caesari, qua sunt. Caesaris Caesari, qua sunt. Dei Deo, Matth. 22. Marc. 12. Potestas regum ad vilitatem communem Dei ordinatione inducta est, nec potestas nisi a Deo, i. Petri 2. § 2. ad Corinth. 5. ad Rom. 13. Sap. 6. Ideo, inquit D. Paulus ad Rom. 13. tributa eis praestatis, ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum: cui vestigal, vestigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.

2. ¶ Neque si licet alteri vel praesidi prouinciae collectas seu tributa in consilio principe imponere, alioquin poena quadrupli tenentur, l. placet. 9. de excess. munerum, lib. 10. C. tit. 47. l. per equatores, de censib. eo lib. C. § c. i. § iur. ut iudic. sine quoq; suffrag. cum similib. ibi nota. Quarto probantur & tributa propter subiectionis ius, c. 2. de cens. lib. 3. decret. tit. 39. c. accedentibus, c. 15. § c. recepimus, c. 8. de priuileg. lib. 5. decret. tit. 33. l. comperit, de prescript. 30. vel. 40. amur. C. quod potissimum in debellatas gentes victoribus conceditur. Si quando, inquit Deus ad Mosen, Deuter. 20. accesseris ad ciuitatem expugnandam, offeres ei primum pacem: si receperit & aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est saluabitur, & seruet tibi sub tributo. Eaque lege victi bello Canaan, facti fuerunt tributarii Israelitico populo, Iosue 17. Et Salomon fecit tributarios eos, qui remanserant superstitres a gladio Israelis, de Amorrhais, Iebuseis, Hetheis, Phereis, 3. Reg. 9. c. 2. Paralip. c. 8. Eratq; hoc tributum veluti frangum, quo superbia hostium deiciebatur: vt scriptum quoque est, quod Dauid abstulit de populo frangum tributarii Philistinorum, 2. Reg. 8. De uicta Carthagine, Romani eius ciues & auxiliares tributarios fecerunt queque, Appian. Alex. in Lybica. & alias pleraeq; gentes, quas referre longum esset, inter quas pro nota subiectionis tributum fuit, Bolla, inquit Orofius libro 5. in princ. maiores nostri gesserunt, bellis fatigati pacem petentes tributum obrulerunt. Tributum pacis est, nos tributum pendimus, ne bella patiamur: ac per hoc in portum ad quem illi tandem pro euadendis malorum tempestatibus confugerunt, nos constitimus.

3. ¶ Nec si tam quantitas oneris, quantum qualitas ipsius tributii consideratur, sed veluti signum imminutae libertatis: quandoquidem quod tributii nomine aliquando dabatur, paruum erat & exiguum, sed symbolum durum & graue, vt legitur quotannis Alphonsi Hispaniarum regi, pro tributo trullam auream a Genuesibus pensitaram, Ant. Pan. lib. 4. de dit. § fact. Alphon. cap. 2. 2. Et Foroiulienfes uicti a Venetis coguntur singulis annis tributii nomine duodecim porcos, & duodecim panes singulis existentibus ducentarum praestare librarum, Flau. Blondus, lib. 5. de cadis 2. Sic etiam a nobis dominus postulat decimas, vt eum qui nobis imperat cognoscamus facilius. Et in signum generalis dominii. c. cum non in homine, c. 23. de decim.

4. ¶ Illud si tamen quod dicimus tributii praestationem arguere subiectionem domini eius cui praestatur, intelligendum est, quando praestatur principibus & regibus, non de censibus aliis directis dominis praebitis: Quia cum ob diuersas causas census solui possit, quam ob dominium vel subiectionem, c. recepimus, 8. de priuileg. lib. 5. decret. tit. 33. censuales praefessio, & tributorum solutio non solet praedecedere domino, l. si functionis, 4. l. censuales praefessio, l. 7. de donatio. lib. 8. C. tit. 54. l. solemnibus, 2. de res. vind. lib. 3. C. tit. 3. 2. quamuis in contraria sententia sit Bal. in l. silent., 2. colum. 2. de offic. procons. § leg. qui praestationem hanc semper arguere subiectionem ratus est. Quem tamen refellit Panormitanus in c. fin. num. 2. 3. 4. 5. 6. de caus. possess. § propriet. § in cap. peruenit, de censib. & Felinus Sandaeus in cap. cum Bertholdus, nu. 26. § 27. de sentent. & re iud. Si tamen accedant alia solutionibus pensionum, signum poterit esse dominii, vt si solutio facta fuerit eo tempore quo alii subditi soluebant, & ei personae, quae tantum a subditis solebat accipere: & si territorium siue ager sit altera alia praedia subdita, vel ipse

inter subditos, vt disputat l. in l. placet, in 2. lectura, de sacros. eccle. C. Et Masuerius scribit, in tit. de locat. & iur. emptor. §. i. citat. § gl. pen. c. constitutus, de relig. dom. eum praesumi dominum directum, qui habet censum annuum, vel pensionem super certum fundum aut oppidum, potissimum si inueniatur vna recognitione cum solutionibus census. Sola namque praestatio tunc sufficit ad probationem dominii, cum longi temporis praescriptione & inueterata reddituum susceptione coniuncta, l. litibus, 19. de ugric. & cens. lib. 11. C. tit. 47.

¶ Et si Guido Papae decif. 272. vnam recognitionem non transferre quidem dominium, sed sufficere ad probationem dominii, vt confessionem extraiudicalem, quae non inducit obligationem, sed tantum eius probationem, l. Publica, 26. §. final. de posin. P. lib. 16. tit. 3. Quae tamen sententia iure expresso reprobari potest, per leg. cum seimus, l. 21. de agric. & cens. lib. 11. C. tit. 47. Proinde sola agnitio non sufficit, nisi & alia quae dixi concurrant, quod & idem Guido Pap. scribit, decif. 315. multo minus si post recognitionem non sequatur usus, puta non fiat solutio census secundum illam, vt appareat inde non fuisse ius quaesitum, Io. Faber in §. aequae, verific. tertio quaritur, de act. Nam & potest esse error, vnde nec confessio falsa prauid. cat. nec si volens, 6. § l. interrogatum, 24. de libera. cau. lib. 7. C. tit. 16. Vim & factio in nomine, recognitio, vt sit geminata agnitio dominii, vnde sola non sufficit, quia alia praesupponit, quae non existat, arg. l. si quis in aliquo, de fide instrum. c. C. Dubium enim non est geminas agnitiones fidei facere, Barto. in d. l. cum seimus, num. 7. de agric. & cens. lib. 10. C. Aliequin sine solutionibus vnam non sufficere dicimus, & res natura praesumi liberas, nisi dominus qui praesupponit ius de eo doceat, vt fuisse disputat Guillelmus Benedictus in repet. c. Raynuitus, in verb. & exorem nomine, decif. 2. num. 20. §. seq.

¶ Quinto si iura pontificia & regibus & superioribus tributis & census iubent solui, c. si tributum, & c. magnum, 1. 1. q. 1. cap. tributum, 23. q. 8. c. conuenior, eo. De iure ciuili potro id dubium non est, cum existet tituli de publicanis & vectigalibus: de colonis & tributis, &c. Imo vtrunq; ius omnia dominia rerum pendere ex imperatoris voluntate seu principis voluntate, & in de manasse: & posse non tantum census in his per illos imperati, sed etiam admitti res, & omnia imperatoris esse, c. quo iure defendis, 8. distin. l. bene a Zenone, de quadri. praef. C. l. Lucius, de enit. in P. Et constitutionib. Apostolicis D. Clem. lib. 7. constit. c. 17. §. lib. 4. c. 13. penditote regibus & magistratibus tributum, vectigal, & q; omnem collationem ex grato animo.

¶ Habent si & postremo singula fere genera vectigaliu, quantum rationem adhuc suae institutionis: vt si de vectigali, quod pedagium dicitur, in quibus inuenies pensitari merito, quia instituta sunt vectigalia in itinibus periculosos vel difficilibus, vt ex illa pensitatioe qui eam capit, tutum iter praebet, & a fero vel difficilia complacet, Ludouic. Roman. in l. de public. ad §. hic tit. Va. de Baldus in cap. 1. que sint. regalia, in vsibus feudor. tradit ex Oldrado, quod soluens ista pedagia, non potest capi pro repressaliis seu clauigatione: quod tamen hodie non feruatur, vt ait Ludouicus Romanus ubi supra. Verum tamen dominus qui colligit vectigal huiusmodi a transeuntibus per suum territorium, tenetur resarcire omnia damna quae passi ibi sunt qui solunt, Bald. in cap. 1. qui feudum dare poss. §. in cap. 1. de pace iuramentis. firman. arg. l. ne quid, 3. de incen. ruin. §. naufragia. Sicut & breuiculum, quod vocatur Guidagium Armoricae principis recte exigit, & introducit: cum enim Armorici principes ac reges praefici, scopuloso & importuoso littore, crebra naufragia fieri prospicerent, edicto statuerunt, ne iniussu suo, freta excedere liberum esset: soluuntibusque peritum maris & littorum, venie tesseram seu breuicula nauigaturis darent, e Argentaeus in consuetud. Armori. Sic enim futurum est, vt nec licite merces ad barbaras gentes deferantur, & naues quae a portu vel litore dimittuntur, nullam concussione vel damna sustineant, si naucleri deponant, in quam prouinciam ituri sunt, Gravian. Caesar in l. unica, de litior. & itinere. c. f. od. lib. 1. 2. C. tit. 45. Vectigalia quoque mercium & personarum vel maxime profunt & vitia sunt principi, vt noit quae merces in regnum importentur vel quae exportentur: quaedam enim sunt, quae non licet barbaris communicare, tit. quae res export. nequ. lib. 4. C. tit. 41. sic de similibus. Hocque ius tributorum gentes omnes probant, vt ex nationum moribus obseruatis, quid quantumve solutum sit, poterit colligi: vt de Graecorum tributis plura apud Alexandrum ab Alexandro lib. 4. gentium dierum, cap. 10. Nec si ignoramus 8 tamen pleraque onera fere importabilia humeris subditorum impo-

nia principibus verum & nos de illis non loquimur, se interim ea quoque iure imponi posse dicemus, & non habita ratione ad id quod fit, sed eius quod fieri debet, ut in l. penult. de iustis. & iur. Boni quippe pastoris est pecus tondere, non deglubere, vel ad viam usque radere, ut scripsit Tyberius Cæsar Amylio Recto, qui Aegypto præerat, mittenti maiorem summam constituta, Dion Cassius lib. 57. histor. Edoardi primi regis Angliæ sanctione interdicta fuit regibus citra consensionem consiliumque vniuersæ Angliæ plebeia tributorum indictio anno domini 1298. Polyd. Virg. in histor. Angliæ. Si enim fieri posset, ut sine vectigalibus saltem extraordinariis regum esset, felices essent subditi & imperantes: ut contra infelices vtrique, ubi onera illa frequentantur, & modi exhauriendi mansipia augetur, & conquiruntur. Populus tamen tributis oppressus vel rebellat, vel misere interit. Nephorus Botoniatus, postquam orientis imperator fuit coronatus: quicquid fisco deberetur in vniuersum aboleuit, ac nouas tabulas magnifico edicto instituit, lib. 1. iur. Oriental. in constitutione, 2. Botoniatus de releuat. fisco. debito. Optime Pertinax Imperator vectigalia omnia, quæ ad contrahendas pecunias tyranni excogitauerant, in fluuio rum ripis, vrbiumque portis, perque vias & itinera penitus remisit, Herodi. in 2.

10 Iusta talis quando exordio possunt esse vectigalia, ex causa vrgente tunc, ut ob bellorum impensas maximas: at quando causa cessat, iniusta sunt, si exigantur, & populus qui in necessitate confert vel sponte, dam sine causa onera persequantur, calcitrant, vel res incultas abiicit. Sicuti quando Chilpericus descriptiones nouas & granes in regno fieri iussit, multi relinquentes ciuitates, quas incollebant, vel proprias, alia regna perierunt, sacius dacentes peregrinari quàm talliabiacere periculo: statum enim fuerat, ut possessor de propria terra vnam amphoram vini pro arripento daret, ut auctor Gregorius Turonensis, lib. quinto, h. stor. Francor. cap. v. g. in septimo. Dicebat Philippus VI. rex, in parte vltima, styli parliamenti Ausserii, titu. de tallis & exactiombus, constitutione Philippi V. Anno 1358. declaramus in super intentionis nostre non esse, quod gabelle & impositiones nostre durent. Et Perianter Corinthiorum rex a nemine tributum exegit, sed redditibus fori & portuum contentus fuit, Heraclides in polutis, in republ. Corinthior. Erychrius præfectus vrbis sub Zenone, cum neque fiscum sufficere cerneret, neque onus imponere maius tributis quam constitutum esset, sustineret, aut improbe quippiam facere, quippe vit humanus: fiscus autem esset profusione Zenonis exhaustus ab his, quæ Leo ibi reliquerat, eorum quæ deberentur a Zenone donatione petita, magistratu abiit cum dolore ciuitatis, Suidas in verbo Erychrius. Marcus Antonius Philosophus, ne exactiombus vectigalium & tributorum, ætatio ob bella exhausto, populum oneraret, auctionem vestium imperatoriarum fecit, vendiditque pocula aurea, Crystallina, myrrhina, & vasa regia, vestem vxoriam sericam & auratam, & gemmas, ut scribit Julius Capitolinus in Marco Philosopho. Tempore etiam commotionis Clodiana: vectigalia populi Romani abrogata sunt a Metello Nepote, ut obtemperaretur populo, ut auctor est Dion Cassius lib. 55. Apollonius Tyaneus, Philostrat. de vita Apoll. lib. 5. cap. 13. de officio regis Vespasianum admonens, nec ea, inquit, æstimes, quæ ex collatione tributorum a gemitibus hominum proueniunt: aurum enim sordidumque putandum est aurum, quod ex lacrymis oritur. Diuitiis autem optime vteris super omnes reges, si cum egentibus eas communicaueris. Nouit & hoc Troianus amplissimus Cæsar, cum deestari cepit impias exactiões. Dixit enim fiscum lieuem, nam sicuti lieue crescente in corporibus nostris, artus reliqui tabescunt: ita turgente principis fisco reliqua ciuitatis membra marcescunt & ægrotant. Ut si quis princeps velit corpus reipublicæ validum esse, oporteat fiscum non habere tumentem, notat. Philippus Beroald. in periphras. ad vitam Augusti Cæsaris. Cal. Rhodig. lib. 4. cap. 18. Vnde & Alexander Seuerus vectigalia ciuitatibus, ad proprias fabricas earum deputauit, & Elius Lampridius in vita Alexand. Cæsaris. Inuenalis recte certe hac de re sentit, non esse spoliandas prouincias tributis, alioquin imminere bella, dum ait. Iuuen. Satyr. 8.

Curandum in primis, ne magna iniuria fiat. Fortibus, & miseris, tollas licet omne quod visquam est. Auri atque argenti. Scutum gladiumque relinques, Et iacula, & galeam. Spoliatis arma supersunt.

Et dicebat Symmachus Epistol. 13. Si tributa adiciantur insolita, forsitan consuetæ cessabunt. Neque defuerunt qui odio onerum, & multo magis ob perniciem publicanorum, fraudantem vecti-

gal, dixere nec Deo, nec hominibus teneri obligatum, colligunt. ex Baribol. Paulo, Cass. in l. vectigalia, de publica. in P. Quod tamen intelligendum est, si principis assensu vectigal non probetur, vel longa consuetudine, cuius initium non existeret memoria, vel illegitimum in summa sit. Rebellarunt aliquando Dalmata Romanis ob iniuriam exactiõnum & tributorum, cum quibus tractans de pace Tyberius, qui Cæsaris partes agebat, interrogauit Batum eorum ducem, cur ita rebellarent, & deficerent a Romanis: is autem respondit, vos ipsi in culpa estis, quod ad vestros preces cultodiendos, non canes pastoresse, sed lupos mittitis, id ipsumque & in secunda rebellionem respondit, Dion Cassius lib. 55. h. stor. Roman. Naturalis est hominibus libertas, & facile ad naturam propriam quodlibet reuertitur. Vnde & facili ob onera, a seruitute ad libertatem proclamatio, & ad seditionem ob id prona turbata, quando quidam Ioannes, pastor pecorum, ad Nicolaus haussent in Franconia anno domini 1476. telonia & vectigalia non persoluenda magistratui, aquas & nemora esse omnibus libera docuit, quem vsque ad triginta millia hominum secuta sunt: donec eum tandem Hieropolensis episcopus pro heretico eorum bullis, ut scribit Munsterus. Tempore Caroli 6. etiam regis Galliarum, Burgundionum dux cum valido exercitu Sequanam traiecit, non pauca oppida recepit, prædicans fe rerum omnium, vectigaliumque, præterquam salis immunitatem adferre, ac miseriarum omnium finem, ut narrat Paulus Amylius lib. 10. h. stor. Francor. in Carolo 6. Anno domini 1381. in Angliæ ingens seditio contra procuratores & exactores tributorum & vectigalium notorum indictorum plebi per capita, ut Cantiani ad arima plebem vocauerint, regem ipsam Ricardum secundum obsederunt Londini, & vrbem diriperunt. Sequentiumque anno ob eadem vectigalia noua, fere per totum occidentem tumultus feruissimè suborti: ut apud Gandanos & Flandros caputiorum alberum rebellantium, & Parisiis quoque, narrat. Polyd. Virgil. lib. 20. histor. Angl. in Ricardo 2. Propter nimia tributa, quæ releuari sibi petebat a rege Roboam filio Salomonis populus, descenderunt ab eius imperio 10. tribus ex duodecim, & fecerunt sibi regem Hieroboam, Aduaramque qui erat super tributa lapidauit omnis Israël. 3. Reg. 12. Parthenius, quod apud Theodobertum Francorum regem nouorum tributorum auctor esset, a populo lapidibus quoque obrutus est, Greg. Turonensis, lib. 3. h. stor. Franc. c. 36.

De finitione substantiali rei fiscalis, & distinctione generali rerum fiscalium.

C A P. 4.

- 1 Fiscus quid in substantia.
- 2 Qui præter principem ius ararum & fisci habeant. Infubrum ciuitates regalia habent, ab Imp. Frederico & Henrico 6. fient Patricii in Gallia seu pares, & alii comites, & abbates.
- 3 Episcopos habere fiscum docetur, & quotenus.
- 4 Ciuitates libera ius fisci habent.
- 5 Fiscus duabus rebus dicitur, vectigalibus seu tributis, & compendiis pœnalibus.
- 6 Vectigalis nomine comprehendi plura.
- 7 Tributum quare dicitur.
- 8 Priuatorum in tributis & censorum officium, & cõqueri licitum contra eorum fraudem.
- 9 Alia generalia nomina & synonyma tributi, functiones, munera publica, functiones gabelle, & quare dicta gabelle, & quedam horum differentia.

Fiscus itaque est erarium principis, seu alterius qui eius auctoritatem habet, in quod pecunia ex publicis exactiõibus seu pœnionibus & pœnalibus iudiciis infertur. Sic enim placet nunc verbum fisci generaliter finire. Quomodo fisci ius cesserit in principis manum, iam paulo ante docuimus: at alii cuiuscunque sint ordinis ditioni principis subditi, ius fisci proprie habere non dicuntur, nisi singulari concessione regalia iura a rege habeant.

Quemadmodum in Infubrum quædam ciuitates, quibus cum mero & mixto imperio, regalia quoque Imperatores Fredericus 5. & Henricus 6. aliquando concesserunt, in l. nos Romanorum imperator. tit. de pace Const. in fin. feud. Quorum præcipua Mediolanum, Pavia, Landa, Nouaria, Verzellæ, & aliæ quas enumerat Strab. lib. 5. Geogr. Habet & hoc ius Galliæ patricii, quos pares Franciæ dicimus, & quidam comites, & abbates, qui participem princi-